

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

Затверджено

На засіданні кафедри спеціальної освіти та
соціальної роботи
факультету педагогічної освіти

Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.08.2021 р.)

Завідувач кафедри проф. Островська К.О.

**Силабус з навчальної дисципліни «Соціальні технології протидії насильству»,
що викладається в межах ОПП Соціальна робота другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів з спеціальності 231 Соціальна робота**

Львів 2021 р.

Назва дисципліни	«Соціальні технології протидії насильству»
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського,7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота, 231 Соціальна робота
Викладач (-і)	Бамбурак Наталія Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи факультету педагогічної освіти (лекційні заняття) Кобрин Ігор Васильович, начальник управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради (практичні заняття)
Контактна інформація викладача	ел. пошта: nbamburak@ukr.net; 0972397630.
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекційних занять (за попередньою домовленістю) як он-лайн консультації через Zoom так і оф-лайн. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Соціальні технології протидії насильству» є вибірковою дисципліною з спеціальності <u>231 Соціальна робота</u> для освітньої програми «Соціальна робота», яка викладається в <u>3</u> семестрі в обсязі <u>3</u> кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати учасникам освітнього процесу необхідні знання, обов'язкові для того, щоб сформувати та поглибити професійні компетентності про соціальні технології запобігання та протидії насильству та надання своєчасної кваліфікованої допомоги жертвам насилля.
Мета та цілі дисципліни	Мета навчальної дисципліни полягає в узагальненні науково-професійних знань здобувачів вищої освіти магістратури; удосконалення їхніх практичних умінь діагностики, прогнозування, організації, координації, корекції, реабілітації; сприяння перетворенню знань в особистісні надбання; формування ціннісних орієнтацій, духовних потреб, високих моральних якостей, здатності до постійного оновлення знань, професійної мобільності, творчого розв'язання професійних завдань щодо розвитку соціальних технологій запобігання та протидії насильству.

Література для вивчення дисципліни

Основна література:

1. Журавель Т. В. Соціально-педагогічна робота з профілактики насильства щодо дітей. *Соціальна педагогіка* : навчальний посібник / За заг. ред. О. В. Безпалько. Київ: Академвидав, 2013. С. 197–209.
2. Запобігання насильству в сім'ї у діяльності фахівців соціальної сфери: навчально-методичний посібник. За заг. ред. В. М. Бондаровська, Я. І. Бордіян., Т. В. Журавель, Ю. В. Пилипас. Київ: ТОВ Видавничий дім «КАЛИТА», 2014. 282 с.
3. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник/ Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с
4. Кінаш Я. Насильство в сім'ї: реалії сьогодення. *Право України*. 2011. № 11/12. С. 170 – 175.
5. Коцан І. Я. Психологія здоров'я людини. За ред. І. Я Коцана. Луцьк: РВВ «Вежа», 2011. 430с.
6. Кочемировська О. Можливості виявлення та попередження насильства в сім'ї: основні поняття. Посібник для соціальних працівників. Харків: НТМТ, 2008. 44 с.
7. Мачуська І. М. Форми і методи профілактики насильства над дітьми в сім'ї. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2010. №14. С. 365-372.
8. Методичні рекомендації з питань виявлення, попередження і розгляду випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми у сім'ї та поза її межами. Київ: КАЛИТА, 2007. 56 с.
9. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз і запобігання): монографія. Харків: ФО-П Макаренко, 2014. 360 с.
10. Соціально-педагогічні засади профілактики насильства в сім'ї: науково-методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2011. 232 с.
11. Агресія. Анексія. Конфлікт. Соціально-педагогічна та психологічна відповідь на виклики для дітей: Методичні рекомендації для педагогів дошкільних навчальних закладів. – Київ: Агентство «Україна», 2016. – 100 с.
12. Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців сектору безпеки / Л.Г. Ковальчук, Л.І. Козуб, К.Б. Левченко та ін. – Київ, 2017. – 264 с.
13. Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців соціальної сфери / Колектив авторів. – Київ, 2017. – 172 с.
14. Методичні рекомендації щодо опитування дітей, що стали свідками та/або жертвами насильства, а також вчинили насильство. Метод. посіб. / Автори-упоряд.: Д. Пурас, О. Калашник, О. Кочемировська, Т. Цюман; за заг. ред. Т. Цюман. – Київ: ФОП Клименко, 2015. – 114 с.
15. Наказ МОН України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами» № 1047 від 2 жовтня 2018 року. URL: <https://drive.google.com/file/d/1yZ13CyWhLeZjk5RsMZitmuFmp7UD2sZI/view> (дата звернення 21.11.2019).
16. Небезпечні квести для дітей: профілактика залучення / Методичні рекомендації. – Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2017. – 76 с.

17. Попередження домашнього насильства. Навчальний посібник для консультантів «гарячих» ліній / Упорядники: Краснова О.В., Калашник О.А. – Київ, 2016. – 90 с.
18. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / В.Л. Андрєєнкова, В.О. Мельничук, О.А. Калашник. – Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 132 с. 25. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки. Методичний посібник / За ред. З.Г. Кісарчук. – Київ: Логос, 2015. – 232 с.
19. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект. Навч.-метод. посібник. – Київ: ФОП Стеценко В.В., 2016. – 192 с.
20. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 2 (Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми) / А.В. Аносова, О.В. Безпалько, Т.П. Цюман та ін. / За заг. ред.: Т.В. Журавель, З.П. Кияниці. – К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – 352 с.
21. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період. Метод. рек. / Н.П. Бочкор, Є.В. Дубровська, О.В. Залеська та ін. – Київ: МЖПЦ «Ла Страда-Україна», 2014. – 84 с.
22. Соціально-педагогічні основи захисту прав людини, протидії торгівлі людьми та експлуатації дітей. Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. К.Б. Левченко, Л.Г. Ковальчук. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – ТОВ «Агентство «Україна». – Київ, 2016. – 368 с.
23. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. – Київ: ФОП Нічога С.О., 2018. – 174 с.
24. Формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу. Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. д.п.н., проф. Оржеховської В.М. – Кіровоград: Імекс ЛТД, 2014. – 172 с.
25. Бамбурак Н.М. Сімейне насилля та його вплив на психічне здоров'я дитини. Protection of children's rights in the context of the UN Convention: pedagogical, psychological, legal and information dimension collective monograph (міжнародний стандарт книжкового номера ISBN), 2020.
26. Бамбурак Н.М. Концептуальні орієнтири дослідження проблеми психосоматичних розладів. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: психологія: Хмельницький: НАДПСУ, 2019. С. 10-15.
27. Бамбурак Н.М. Психологічний аналіз проблеми систематики психосоматичних розладів. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: психологічні науки: Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2019. С. 15-20.
28. Бамбурак Н.М. Соціальна робота з групами «соціального ризику»: курс лекцій. Тернопіль: НДЦ ЕВО, 2009. 53 с.
29. Бамбурак Н.М. Соціальний супровід. Все про соціальну роботу: [Навчальний енциклопедичний словник-довідник] / За наук. ред. В. М. Пічі. Вид. 2-е. Львів: Новий світ-2000, 2012. С. 466- 473. (1200 с.).

Допоміжна література:

1. Постанова КМУ «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих

обставинах, зокрема таких, що можуть загрожувати їхньому життю та здоров'ю» від 03.10.2018 року за № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2018-%D0%BF> (дата звернення 31.08.2019).

2. Постанова КМУ «Про деякі питання освітнього омбудсмена» від 06.06.2018 року № 491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2018-%D0%BF> (дата звернення 30.11.2019).

3. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» від 22.08.2018 року за № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF> (дата звернення 30.11.2019).

4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року за № 2947 – III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення 20.11.2019).

5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року за № 435 – IV. URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 30.11.2019).

6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.2018 року за № 2657 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19> (дата звернення 21.11.2019).

7. Закон України «Про забезпечення рівних прав жінок та чоловіків» від 08.09.2005 за № 2866 – IV, в редакції 07.01.2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (дата звернення 30.11.2019).

8. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 року за № 2229 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення 30.11.2019).

7. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (дата звернення 21.11.2019).

9. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 за № 2401 – III. URL: <http://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення 22.11.2019).

10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року за № 8073 – X. Редакція 22.08.2019 року. URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення 21.11.2019).

11. Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації». – Київ, 2018. – 140 с.

11. Конституція України. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 22.11.2019).

12. Лист МОН України «Деякі питання щодо створення у 2019/2020 н.р. безпечного освітнього середовища, формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок» від 27.06.2019 за № 1/9 – 414. URL: <https://drive.google.com/file/d/1Ap6C0f7v3EkdWcAnjhe38h5TUh6p-dc/view> (дата звернення 21.11.2019).

13. Лист МОН України «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству» від 18.05.2018 року №1/11 – 5480. URL: <https://drive.google.com/file/d/1GU-yUiXyeQr3z6X0Mwd7mf2AFVaeGFF5/view> (дата звернення 30.11.2019).

14. Лист МОН України «Рекомендації для закладів освіти щодо застосувань норм Закону України щодо протидії булінгу» від 29.01.2019 року за № 1/11 – 881. URL: <http://www.soippo.edu.ua/images/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/>

	<p>2019/02/04/novost2/1_11-881%201.pdf (дата звернення 30.11.2019).</p> <p>15. Лист МОН України «Щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству» від 29.12.2018 року за № 1/9 – 790 URL: http://www.soippo.edu.ua/images/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2019/02/04/novost2/1_11-881%201.pdf (дата звернення 21.11.2019)</p>
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять. Курс передбачає 58 год. самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Інтегральна компетентність:</p> <p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності, процесу навчання, що передбачає проведення досліджень та застосування певних теорій, методів соціальної роботи, соціально-психологічної реабілітації та науково-дослідної, науково-педагогічної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>ФК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.</p> <p>ФК 2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.</p> <p>ФК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.</p> <p>ФК 4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.</p> <p>ФК 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.</p> <p>ФК 12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.</p> <p>ФК 15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проектів і технологій.</p> <p>ФК 16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.</p> <p>ФК 17. Здатність до розуміння особливостей розвитку, проблем соціально вразливих груп клієнтів,</p>

	зумовлених їх виключенням зі суспільства, психотравмуючими подіями життя, та обрання ефективних технологій соціально-психологічної реабілітації, методів втручання і способів надання комплексної допомоги, підтримки окремих груп клієнтів, їх інтеграції у соціум.
Ключові слова	Соціальна технологія, насильство, протидія насиллю, види насильства, жорстоке поводження з дитиною, дискримінація за ознакою статі, насильство за ознакою статі, булінг, соціально-психологічна реабілітація, відновлювальна медіація, соціально-психологічний супровід.
Формат курсу	Очний/заочний
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Соціальна робота», «Психологія», «Вікова та педагогічна психологія» «Технології соціальної роботи», «Соціально-психологічна реабілітація».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, бесіда, інтерактивні методи (робота в малих групах, мозковий штурм, кейс-метод, рольові ігри), виконання індивідуальних завдань, проєктів.
Необхідні обладнання	Мультимедійний проектор, фліпчарт, маркери. Персональний комп'ютер. Платформа Zoom, Teams, Skype, Viber, електронна пошта/
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50; • іспит/залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу).</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів</p>

	<p>письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Генеза та визначення понять «насильство», «дискримінація», «жорстоке поводження з дитиною». 2. Генеза та визначення понять «гендерна рівність», «гендерно зумовлене насильство». 3. Генеза та визначення понять «домашнє насильство», «дитина-кривдник», «кривдник», «постраждала дитина», «постраждала особа». 4. Види та основні прояви насильства. 5. Наближені наслідки насильства. 6. Віддалені наслідки насильства. 7. Причини, прояви та наслідки жорсткого поводження. 8. Причини, прояви та наслідки гендерно зумовленого насильства. 9. Причини, прояви та наслідки сексуального насильства. 10. Причини, прояви та наслідки булінгу. 11. Причини, прояви та наслідки психологічного насильства. 12. Причини, прояви та наслідки економічного насильства. 13. Причини, прояви та наслідки фізичного насильства. 14. Труднощі соціалізації постраждалих від насильства. 15. Наслідки впливу булінгу. Типові риси та психологічні характеристики учасників булінгу (жертви, булера, спостерігача). 16. Діти як жертви насильства. 17. Жінки як жертви насильства. 18. Чоловіки як жертви насильства. 19. Літні особи як жертви насильства. 20. Люди із особливими потребами як жертви домашнього насильства. 21. Наслідки насильства в закладі освіти. 22. Наслідки насильства в територіальній громаді. 23. Міжнародно-правові стандарти з питань забезпечення гендерної рівності, запобігання та протидії насильству. 24. Національне законодавство з питань забезпечення гендерної рівності, запобігання та протидії насильству.

	<p>25. Нормативні документи та діяльність закладу освіти із запобігання та протидії жорстокому поводженню, насильству, домашньому насильству щодо дітей, булінгу.</p> <p>26. Критерії ідентифікації ситуації насильства, домашнього насильства, булінгу.</p> <p>27. Ознаки, що притаманні особам, які постраждали від насильства. Ідентифікація постраждалих.</p> <p>28. Особливості та рекомендації щодо спілкування з дітьми, котрі постраждали від насильства.</p> <p>29. Суб'єкти реагування у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і гендерному насильству.</p> <p>30. Суб'єкти реагування на випадки булінгу в закладах освіти.</p> <p>31. Форми і методи профілактики та попередженню насильства.</p> <p>32. Алгоритми виявлення та реагування учасників освітнього процесу на випадки насильства у закладах освіти.</p> <p>33. Робота зі спостерігачами/свідками насильницької ситуації.</p> <p>34. Робота з дітьми-кривдниками(-цями).</p> <p>35. Рекомендації щодо послідовності розмови з дитиною-кривдником(-цею) для припинення та/або запобігання повторення ситуації насильства, булінгу.</p> <p>36. Роль та місце ювенальної юстиції у протидії насильству.</p> <p>37. Форми та методи профілактичної роботи з батьками.</p> <p>38. Шляхи співпраці закладу освіти із Національною поліцією, органами ювенальної юстиції, із громадськими організаціями в процесі запобігання та протидії насильству.</p> <p>39. Роль християнських цінностей в запобіганні насильству.</p> <p>40. Мережа громадських організацій і установ, що надають допомогу жертвам насильства.</p> <p>41. Процес соціально-психологічної реабілітації жертв насильства.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

ДОДАТОК

Схема курсу

Тижень	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1	Тема 1. Аналіз основного понятійно-категоріального апарату. Ідентифікація визначень понять: «дискримінація», «жорстоке поводження з дитиною», «насильство», «гендерно зумовлене насильство», «домашнє насильство», «дитина-кривдник», «кривдник», «постраждала дитина», «постраждала особа», «булінг».	Лекційне та практичне заняття (групова дискусія, кейси)	Основна література: 2, 4, 5, 8, 9, 12, 13, 17, 18, 25. Допоміжна література: 4, 5, 6, 7. Інтернет ресурси.	Лекційне заняття 2 год., практичне заняття 2 год. Завдання: Зактуалізувати знання, розуміння та вміння у відмінностях щодо понять «дискримінація», «насильство», «жорстоке поводження», «гендерно зумовлене насильство», «гендерна рівність», «домашнє насильство», «дитина-кривдник(-ця)», «дитина-постраждала від насильства», «булінг».	Згідно розкладу
2.	Тема 2. Психологічні та соціальні детермінанти насильства. Насильство як вияв гендерної дискримінації. Фактори уразливості дітей перед насильством. Непропорційний вплив насильства на дівчат та хлопців. Причини та фактори жорстокого поводження щодо дітей. Міфи та факти про насильство і жорстоке поводження щодо дітей. Гендерні стереотипи.	Лекційне та практичне заняття (групова дискусія, кейси)	Основна література: 1, 2, 4, 6, 10, 11, 15, 16, 18, 25, 28. Інтернет ресурси.	Лекційне заняття 2 год., практичне заняття 2 год. Завдання: Знання та розуміння різноманітних причинно-наслідкових зв'язків насильства, зокрема непропорційного впливу насильства на дівчат та хлопців; розуміння впливу гендерних стереотипів на існування насильства.	Згідно розкладу

3	<p>Тема 3. Форми, види та маніфестація насильства. Форми й прояви насильства; домашнього насильства; гендерно зумовленого насильства; булінгу. Наближені та віддалені наслідки насильства над дітьми. Труднощі соціалізації постраждалих від насильства. Наслідки впливу булінгу. Типові риси та психологічні характеристики учасників булінгу (жертви, булера, спостерігача).</p>	<p>Лекційне та практичне заняття (групова дискусія, кейси, рольові ігри)</p>	<p>Основна література: 1, 2, 4, 6, 10, 11, 15, 16, 18. Інтернет ресурси.</p>	<p>Лекційне заняття 2 год., практичне заняття 2 год. Завдання: Знання та розуміння різних форм і проявів насильства, його наслідків; сформулювати вміння здатності та готовності протидіяти дискримінації за будь-якими ознаками.</p>	<p>Згідно розкладу</p>
4.	<p>Тема 4. Нормативно-правові та міжнародно-правові стандарти з питань запобігання та протидії насильству. Загальна декларація прав людини. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська Конвенція). Міжнародні документи щодо захисту прав дітей. Основні засади державної політики України у сфері захисту дітей від насильства. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Вимоги до нормативних документів закладу освіти щодо запобігання та протидії насильству, домашньому насильству та булінгу (накази, посадові інструкції, визначення відповідальних осіб, плани діяльності, відповідна супроводжувальна документація, превентивна діяльність у сфері запобігання та протидії насильству, положення, протоколи, журнали, повідомлення тощо).</p>	<p>Лекційне та практичне заняття (групова дискусія, кейси)</p>	<p>Основна література: 2, 8, 15. Допоміжна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Інтернет ресурси.</p>	<p>Лекційне заняття 2 год., практичне заняття 2 год. Завдання: Знання та розуміння основних напрямів реалізації державної політики та міжнародного права у сфері запобігання та протидії насильству, а також соціально-правового захисту дітей в Україні; наявність умінь та здатність складати згідно із законодавством України нормативні документи закладів освіти щодо запобігання та протидії насильства.</p>	<p>Згідно розкладу</p>
5,6	<p>Тема 5.6. Соціальні технології у роботі з жертвами насильства. Критерії, за якими можна ідентифікувати ситуації насильства, домашнього насильства, булінгу. Робота з кейсами щодо ідентифікації постраждалих. Особливості спілкування з дітьми, що постраждали</p>	<p>Лекційне та практичне заняття (мозковий штурм, групова дискусія,</p>	<p>Основна література: 1, 2, 4, 6, 9, 13, 14, 18, 20, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29. Допоміжна</p>	<p>Лекційне заняття 4 год., практичне заняття 4 год. Завдання: Оволодіння навичками ідентифікації ситуацій жорстокого поводження, насильства, гендерно</p>	<p>Згідно розкладу</p>

	від насильства. Рекомендації щодо опитування дитини, яка постраждала від насильства. Рекомендації щодо спілкування з дитиною з метою профілактики потрапляння нею у ситуацію насильства або скоєння насильства щодо інших.	кейси, рольові ігри)	література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Інтернет ресурси.	зумовленого насильства, домашнього насильства, булінгу та готовність їх застосовувати; володіння навичками ідентифікації дитини-кривдника(-ці), постраждалої дитини та готовність їх застосовувати; інтегрувати ідеї гендерної рівності в усі напрями та види своєї професійної діяльності.	
7	Тема 7. Суб'єкти запобігання, реагування та протидії насильству. Органи і установи, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству. Загальні служби підтримки. Спеціальні служби підтримки – Національна дитяча «гаряча» лінія, Національна «гаряча» лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації, Урядовий контактний центр, мобільні бригади соціально-психологічної допомоги, притулки для постраждалих. Роль неурядових організацій в запобіганні та протидії насильству.	Лекційне та практичне заняття (мозковий штурм, групова дискусія, кейси, рольові ігри)	Основна література: 1, 2, 4, 6, 9, 13, 14, 18, 20, 22, 23. Допоміжна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Інтернет ресурси.	Лекційне заняття 2 год., практичне заняття 2 год. Завдання: Оволодіння навичками застосовувати алгоритм виявлення, реагування на випадки насильства та перенаправлення постраждалих; зактуалізувати здатність та готовність до проведення роботи зі спостерігачами щодо реагування на ситуацію насильства; оволодіння навичками застосування алгоритму реагування, виявлення потреб та перенаправлення дітей, що постраждали від жорстокого поводження, насильства, гендерно зумовленого насильства, домашнього насильства, булінгу.	Згідно розкладу

8	<p>Тема 8. Соціально-психологічна робота протидії насильству. Діагностична, просвітницька, консультативна та профілактична робота з питань запобігання та протидії насильству.</p>	<p>Лекційне та практичне заняття (мозковий штурм, групова дискусія, кейси, рольові ігри).</p>	<p>Основна література: 1, 2, 4, 6, 7, 9, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 24. Допоміжна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Інтернет ресурси.</p>	<p>Лекційне заняття 2 год., практичне заняття 2 год. Завдання: Сформувати уміння та здатність визначати структуру та зміст системної профілактичної роботи щодо запобігання та протидії насильству для кожної цільової групи учасників освітнього процесу з урахуванням гендерного підходу; оволодіння навиками відновлювальних практик.</p>	<p>Згідно розкладу</p>
---	---	---	---	--	------------------------